

Ευρωπαϊκές πολιτικές και πρακτικές για την προώθηση της ενεργειακής απόδοσης σε κατοικίες με χαμηλό ετήσιο εισόδημα

Ανθή Χαραλάμπους

Διευθύντρια Ενεργειακού Γραφείου Κυπρίων Πολιτών

ΚΥΠΡΙΑΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

Projet cofinancé par le Fonds Européen
de Développement Régional (FEDER)

Project cofinanced by the European Regional
Development Fund (ERDF)

22 Δεκεμβρίου 2014

Πολιτικές της ΕΕ για την Ενεργειακή Απόδοση

- * **‘Ευρώπη 2020’** Η νέα στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την απασχόληση και την έξυπνη, βιώσιμη και χωρίς αποκλεισμούς ανάπτυξη

στόχος 20% αύξηση της ενεργειακής απόδοσης (εξοικονόμηση 20% στην κατανάλωση πρωτογενούς ενέργειας στην ΕΕ μέχρι το 2020 σε σχέση με τις προβλέψεις για κατανάλωση)

- * **Οδηγία Ενεργειακής Απόδοσης Κτιρίων 2010/31/ΕΕ**

τα νέα κτίρια από το 2020 με σχεδόν μηδενικές καταναλώσεις ενέργειας

- * **Οδηγία Ενεργειακής Απόδοσης 2012/27/ΕΕ**

Η ΟΕΑ υποχρεώνει τα Κράτη Μέλη να υποστηρίξουν μεταξύ άλλων και τις ενεργειακές ανακαινίσεις

Γιατί είναι απαραίτητες οι πολιτικές βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης σε νοικοκυριά χαμηλού ετήσιου εισοδήματος;

Το 30 έως 40% των νοικοκυριών της Μεσογείου έχουν τα εξής χαρακτηριστικά:

- Κακή θερμική απόδοση των κατοικιών
- Τα νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα «είναι πολύ μακριά για να φτάσουν» τους στόχους βελτίωσης της ενεργειακής απόδοσης, εφαρμόζοντας μόνο τις παραδοσιακές και τρέχουσες πολιτικές ενεργειακής απόδοσης
- Δεν υπάρχουν μεγάλες επιχειρήσεις κοινωνικής κατοικίας (με εξαίρεση τη Γαλλία)
- Έχουν περιορισμένη πρόσβαση στην πίστωση και τράπεζες
- Δεν υπάρχουν τα κατάλληλα φορολογικά κίνητρα

Ενεργειακή Φτώχεια

- * Η ενεργειακή φτώχεια είναι μια σκληρή υπενθύμιση της ανισότητας στην Ευρώπη.
- * Ένα νοικοκυριό θεωρείται ενεργειακά φτωχό αν δεν είναι σε θέση να επιτύχει ένα **αποδεκτό επίπεδο θέρμανσης** και άλλων ενεργειακών υπηρεσιών σε προσιτό κόστος.
- * Οικογένειες που διαμένουν σε κακή ποιότητα στέγασης **υποφέρουν**, επειδή δεν μπορούν να αντέξουν οικονομικά να θερμάνουν τα σπίτια τους.

Ενεργειακή Φτώχεια

- * 51 εκατομμύρια Ευρωπαίοι δεν μπορούν να πληρώσουν τους λογαριασμούς ενέργειας, πράγμα που σημαίνει ότι συχνά δεν μπορούν να θερμάνουν τα σπίτια τους το χειμώνα.
- * Συνολικά, μεταξύ 50 και 125 εκατομμύρια άνθρωποι ζουν σε ενεργειακή φτώχεια στην Ευρώπη, λόγω της κακής ποιότητας κατασκευής των κατοικιών τους.

Ποια είναι τα αίτια της ενεργειακής φτώχειας;

- * Τόσο η ενεργειακή φτώχεια και οικονομικά προσιτή ενέργεια μπορεί να θεωρηθεί το προϊόν αλληλεπίδρασης τριών παραγόντων:

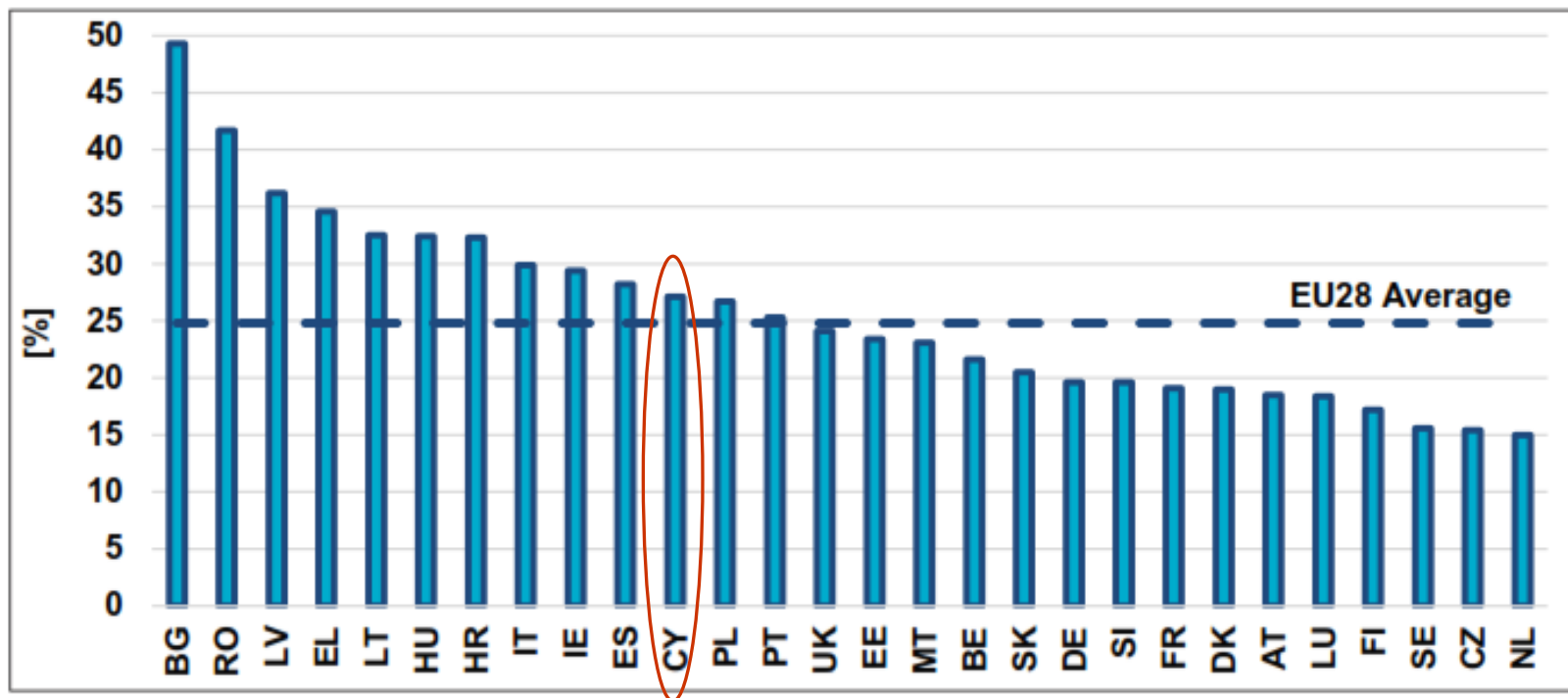

Δείκτες ενεργειακής φτώχειας

- * 1. Ο βασικός δείκτης της **ενεργειακής φτώχειας**: ένα νοικοκυριό θεωρείται ότι αντιμετωπίζει ενεργειακή φτώχεια, εάν, σε ένα χρόνο, ξοδεύει **περισσότερο από το 10%** του διαθέσιμου εισοδήματος του σε υπηρεσίες ενέργειας στο σπίτι.
- * 2. Ένας δείκτης **σοβαρής ενεργειακής φτώχειας**: όπου ένα νοικοκυριό θεωρείται ότι αντιμετωπίζει σοβαρή ενεργειακή φτώχεια, εάν σε ένα χρόνο, ξοδεύει **περισσότερο από το 15%** του διαθέσιμου εισοδήματος του σε υπηρεσίες ενέργειας στο σπίτι.
- * 3. Μια ένδειξη της **ακραίας φτώχειας ενέργειας**: σύμφωνα με την οποία ένα νοικοκυριό θεωρείται να βιώνουν την απόλυτη ενεργειακή φτώχεια, εάν σε ένα χρόνο ξοδεύει **περισσότερο από το 20%** του διαθέσιμου εισοδήματος του σε υπηρεσίες ενέργειας στο σπίτι.

Ενεργειακή Φτώχεια στην ΕΕ

- * Στην ΕΕ περισσότερα από 51 εκατομμύρια πολίτες δεν έχουν κανονικές συνθήκες θερμικής άνεσης και αυτό σχετίζεται με το φαινόμενο της ενεργειακής φτώχειας.

Κύπρος – Ποσοστά πληθυσμού σε κίνδυνο φτώχειας

- * Σύμφωνα με τα αποτελέσματα του 2013, ποσοστό 27,8% του πληθυσμού βρισκόταν σε **κίνδυνο** φτώχειας ή κοινωνικό αποκλεισμό (240.000 άτομα) σε σχέση με 27,1% το 2012 (234.000 άτομα). Το αντίστοιχο ποσοστό της ΕΕ για το 2012 ήταν 24,8%.
- * Σύμφωνα με τα αποτελέσματα της έρευνας του 2013, ποσοστό 15,3% του πληθυσμού της Κύπρου **διέμενε σε νοικοκυριά με εισόδημα κάτω του ορίου φτώχειας** δηλαδή κάτω από €9.524 ανά άτομο. Το 2012 το αντίστοιχο ποσοστό ήταν 14,7% και το όριο ήταν €10.156 ανά άτομο.
- * Τα πιο πάνω ποσοστά για την Κύπρο αντιστοιχούν σε πληθυσμό 132.199 ατόμων για το 2013 και 126.736 ατόμων το 2012.

Πηγή: Στατιστική Υπηρεσία Κύπρου
«Έρευνα συνθηκών διαβίωσης
νοικοκυριών 2010-2013»

Ποσοστό πληθυσμού που δήλωσε προβλήματα με τις συνθήκες στέγασης, στην Κύπρο

Συνθήκες στέγασης	Έτος	Σύνολο	Σε κίνδυνο φτώχειας	Εκτός κινδύνου φτώχειας
Υγρασία στην οροφή, στους τοίχους, σάπια κουφώματα	2010	30,0	36,1	28,9
	2011	29,8	40,4	28,0
	2012	30,0	34,6	29,2
	2013	31,1	35,1	30,3
Ύπαρξη σκοτεινών δωματίων	2010	5,9	8,2	5,5
	2011	5,4	9,0	4,8
	2012	4,5	5,0	4,4
	2013	4,8	5,4	4,7
Θόρυβος από τους γείτονες ή το δρόμο (συγκοινωνία, βιομηχανία κλπ.)	2010	29,0	25,4	29,6
	2011	27,5	26,2	27,7
	2012	25,7	21,1	26,5
	2013	26,2	28,8	25,7
Περιβαλλοντικά προβλήματα από βιομηχανία ή κυκλοφορία αυτοκινήτων	2010	19,3	16,2	19,9
	2011	19,2	19,2	19,1
	2012	15,5	11,7	16,2
	2013	15,7	16,0	15,6
Βανδαλισμοί και εγκληματικότητα στην περιοχή τους	2010	12,7	9,5	13,3
	2011	15,0	13,0	15,3
	2012	15,5	12,8	15,9
	2013	15,3	11,9	15,9
Έλλειψη εσωτερικής τουαλέτας	2010	1,2	4,9	0,5
	2011	1,2	4,1	0,7
	2012	0,9	2,8	0,6
	2013	1,1	2,7	0,8
Έλλειψη εσωτερικού μπάνιου ή ντους	2010	1,1	4,9	0,4
	2011	1,1	3,7	0,7
	2012	0,9	2,7	0,6
	2013	1,0	2,4	0,8

Ενεργειακή φτώχεια

This is what **energy poverty** looks like.

<http://earthimages.gsfc.nasa.gov/>

Επιχορηγήσεις ενεργειακών αναβαθμίσεων

- * Μια επιχορήγηση κατά ελάχιστο 30% του κόστους ανακαίνισης ανά οικιστική μονάδα θα παρέχει την αναγκαία και επαρκή ώθηση για να επιτρέψει αναβαθμίσεις κατοικιών που πρέπει να πραγματοποιηθούν, όπως έχει αποδειχθεί σε αρκετές χώρες της ΕΕ που έχουν εφαρμόσει επιτυχημένες εθνικές πρωτοβουλίες σε νοικοκυριά με χαμηλό εισόδημα.

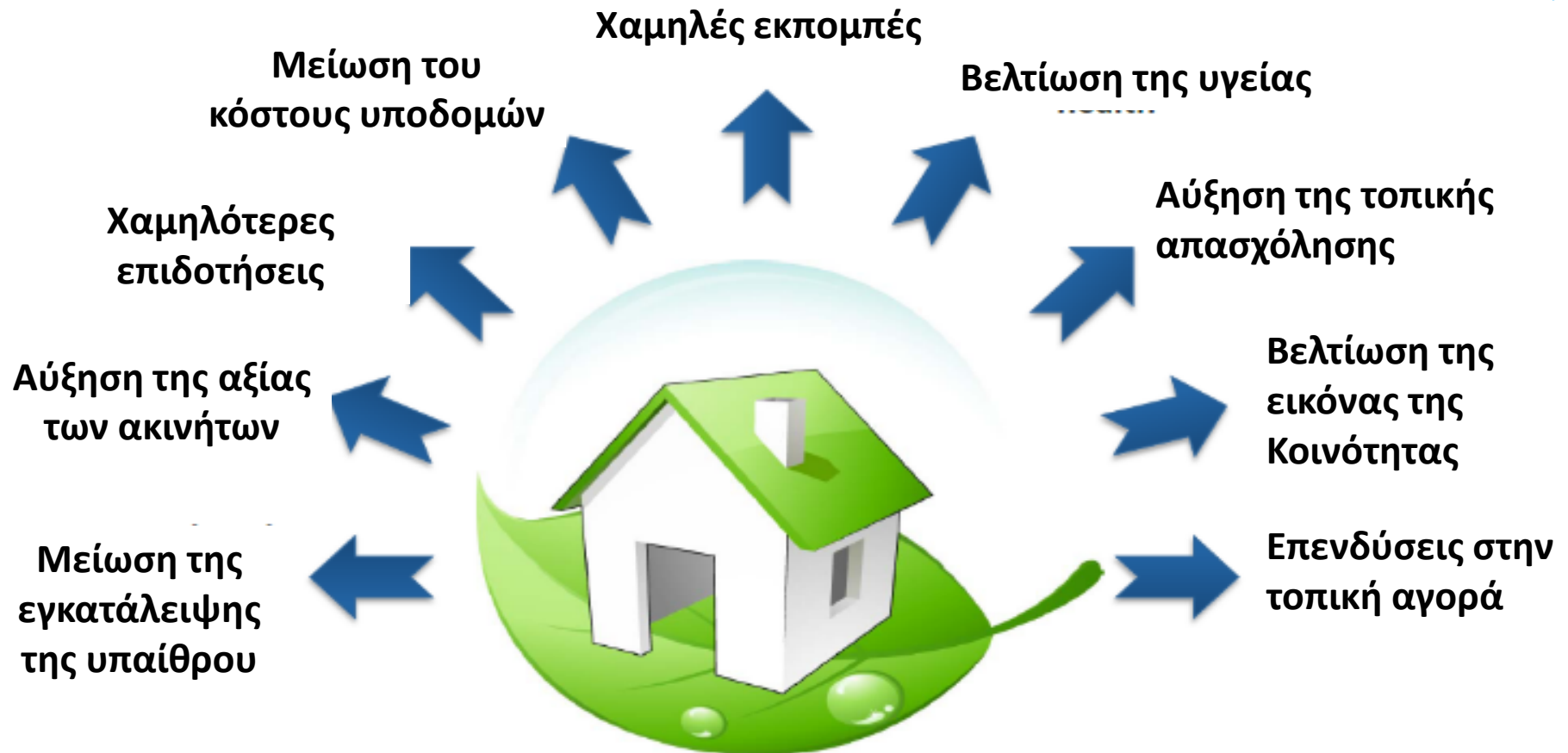

Αποφάσεις της Ευρωπαϊκής Επιτροπής (2014)

- * Ο Πρόεδρος της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, ο Jean-Claude Juncker, ανακοίνωσε προϋπολογισμό € 300 δισεκατομμύρια για επενδύσεις στην Ευρώπη.
- * Εξ' αυτών τα € 50 δισεκατομμύρια (17% του συνόλου) θα διατεθούν σε θερμικές αναβαθμίσεις, όπου αναμένεται να βελτιωθούν 5 εκατομμύρια μονάδες στέγασης, των οποίων οι κάτοικοι πλήττονται περισσότερο από την ενεργειακή φτώχεια.

Άλλα οφέλη από τις ενεργειακές ανακαινίσεις κατοικιών χαμηλού ετήσιου εισοδήματος

Προώθηση της αλληλεγγύης

- * Τα φτωχότερα νοικοκυριά συχνά ζουν σε σπίτια με τη χειρότερη ενεργειακή απόδοση.
- * Τόσο για λόγους κοινωνικής δικαιοσύνης και για λόγους αποτελεσματικότητας, η δημόσια πολιτική πρέπει να επικεντρωθεί στο 30% των νοικοκυριών με τα χαμηλότερα επίπεδα εισοδήματος.
- * Με στόχο αυτά τα νοικοκυριά, μπορούμε να βγούμε από την παγίδα της ενεργειακής φτώχειας, που βλέπει ότι οι φτωχότεροι άνθρωποι ξοδεύουν τα περισσότερα χρήματα για να θερμάνουν τα σπίτια τους, τα σπίτια τους έχουν τα χειρότερα επίπεδα ενεργειακής απόδοσης και έχουν λιγότερες πιθανότητες να αναβαθμιστούν από την ιδιωτική αγορά και ιδιωτική πρωτοβουλία.
- * Επενδύοντας σε θερμική ανακαίνιση, είναι ένα εργαλείο για την κοινωνική και εδαφική συνοχή και θα συμβάλει σε μεγαλύτερη κοινωνική δικαιοσύνη στην ΕΕ.

Θέρμανση ή Φαγητό?

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ – Πρόγραμμα ανακαινίσεων κτιρίων (I)

- * Το 2009, η λιθουανική κυβέρνηση υπέγραψε συμφωνία χρηματοδότησης με την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων (ΕΤΕπ), για την ίδρυση του Λιθουανικού Ταμείου Χαρτοφυλακίου JESSICA (HF) για ανακαινίσεις πολυκατοικιών από πολυμελείς οικογένειες.
- * Το Ταμείο αυτό κεφαλαιοποιείται με μια αρχική επένδυση των €227 εκατομμυρίων, τα €127 εκατομμύρια προέρχονται από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και € 100 εκατομμύρια προέρχονται από εθνική χρηματοδότηση.

ΛΙΘΟΥΑΝΙΑ – Πρόγραμμα ανακαινίσεων κτιρίων (II)

- * Το έργο περιλαμβάνει επίσης την συμμετοχή των συνδέσμων οικοδομικών επιχειρήσεων, των τοπικών αρχών, των εμπορικών τραπεζών (που επιλέγονται μέσω διαγωνισμού), συμβούλων μηχανικών, εργολάβων και του Οργανισμού Οικισμού και Αστικής Ανάπτυξης.
- * Το Ταμείο προσφέρει μακροπρόθεσμα δάνεια με σταθερό επιτόκιο (3%) για τη βελτίωση της ενεργειακής απόδοσης σε πολυκατοικίες, ενώ για τους αιτούντες - οικογένειες με χαμηλά εισοδήματα, μέχρι και το 100% του δανείου μπορεί να μετατραπεί σε επιχορήγηση.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ - ΕΤΠΑ Θερμικές ανακαινίσεις πολυκατοικιών οικογενειών χαμηλού ετήσιου εισοδήματος (I)

- * Το φθινόπωρο του 2013, το Υπουργείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και Τουρισμού ξεκίνησε ένα πρόγραμμα για την ανακαίνιση των παλαιών πολυκατοικιών, συμπεριλαμβανομένων τόσο του περιβλήματος όσο και του συστήματος θέρμανσης.
- * Το πρόγραμμα είναι στοχευμένο σε πολυκατοικίες που κατασκευάστηκαν μεταξύ 1950 και 1990, στις οποίες το μέσο καθαρό μηνιαίο εισόδημα ανά μέλος της οικογένειας δεν υπερβαίνει τα 500 €.
- * Το πρόγραμμα είχε ως στόχο να ανακαινιστούν περίπου 65.000 διαμερίσματα μέχρι το Δεκέμβριο του 2015.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ - ΕΤΠΑ Θερμικές ανακαινίσεις πολυκατοικιών οικογενειών χαμηλού ετήσιου εισοδήματος (II)

- * Ο προϋπολογισμός του προγράμματος ανέρχεται σε € 304 εκατομμύρια και χρηματοδοτείται από το ΕΤΠΑ (€ 150 εκατ.), τα υπόλοιπα € 154 εκατ. παρέχονται από εθνικούς πόρους (συγχρηματοδότηση από την κυβέρνηση, τοπικές αρχές και τις ενώσεις ιδιοκτητών).
- * Οι δικαιούχοι υποχρεούνται να πληρώσουν από 10% έως 40% των δαπανών για την ενεργειακή ανακαίνιση.

ΡΟΥΜΑΝΙΑ - ΕΤΠΑ Θερμικές ανακαινίσεις πολυκατοικιών οικογενειών χαμηλού ετήσιου εισοδήματος (III)

- * Τα επιλέξιμα μέτρα στο πλαίσιο αυτού του προγράμματος περιλαμβάνουν μόνωση κελύφους (τοίχοι, οροφή), αντικατάσταση των υφιστάμενων παραθύρων με διπλά τζάμια και βελτιώσεις στα κοινόχρηστα συστήματα θέρμανσης.
- * Τα μέτρα αυτά αποσκοπούν να μειώσουν την ενεργειακή ζήτηση των διαμερισμάτων από το μέσο όρο $180\text{kWh} / \text{m}^2$ κάτω από $100\text{kWh} / \text{m}^2 / \text{έτος}$.
- * Επιπλέον, κατά τη διάρκεια του προγράμματος εκτιμάται ότι θα δημιουργηθούν και θα διατηρηθούν περίπου 5.000 θέσεις εργασίας.

ΙΡΛΑΝΔΙΑ – Καλύτερη Ενέργεια, Θερμότερα Σπίτια

- * Επικεντρώνεται στην στήριξη των ατόμων με χαμηλά εισοδήματα, που ζει σε ιδιωτικές κατοικίες, τα οποία λαμβάνουν το Εθνικό επίδομα καυσίμων, επίδομα αναπηρίας κλπ
- * Τα δωρεάν μέτρα σε επιλέξιμα νοικοκυριά είναι: θερμομόνωση σοφίτας, υγρομόνωση, θερμομόνωση, βελτίωση αεροστεγανότητας και τοποθέτηση λαμπτήρων CFL.
- * Μέχρι σήμερα, το πρόγραμμα έχει βοηθήσει πάνω από 65.000 σπίτια (από εθνικούς πόρους), με κόστος άνω των € 60 εκατομμυρίων ευρώ.

Κοιτάζοντας μπροστά!

- * Ευνοϊκές οικονομικές συνθήκες, ιδίως σε συνεργασία με την ΕΤΕπ και κινητοποίηση επενδύσεων από το ΕΤΠΑ.
- * Βελτίωση της εφαρμογής και της σταθεροποίηση του ισχύοντος νομοθετικού πλαισίου, ιδίως οι χάρτες πορείας NZEB της Οδηγίας EPBD και οι χάρτες πορείας για τις ανακαινίσεις της Οδηγίας ΕΑ.
- * Τα φτωχότερα νοικοκυριά διαμένουν σε σπίτια με χαμηλή ενεργειακή απόδοση και πληρώνουν περισσότερα σε λογαριασμούς ενέργειας. Θα πρέπει να δοθεί άμεση προτεραιότητα από την πολιτεία για τις ενεργειακές ανακαινίσεις.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΩ!

Ενεργειακό Γραφείο Κυπρίων Πολιτών

Tel. +357 22667716

+357 22667726

Fax: +357 22667736

anthi.charalambous@cea.org.cy

www.cea.org.cy

"Ενεργειακό Γραφείο"